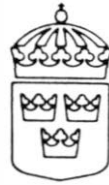

Motion till riksdagen

1988/89:U406

av Lars Werner m.fl. (vpk)

Förbud mot utförsel av krigsmateriel

Mot.
1988/89
U406-408

Nej till svensk vapenexport!

Sverige har länge framstått som ett land som energiskt drivit freds- och nedrustningsfrågor på ett aktivt sätt. I internationella sammanhang har man lyssnat på Sverige. Hela detta internationella förtroendekapital håller nu på att raseras, i takt med att vapenexportskandalerna uppdagas. Det handlar om illegal försäljning, det handlar om regeringsmedlemmars kännedom om vidareexport till icke godkända länder, det handlar om nonchalans för de av riksdagen beslutade riktlinjerna. Kort sagt— det handlar om att säga ett och göra ett annat. Det handlar om att tala fred och sälja vapen!

Enligt vpk finns det bara en sak att göra — förbjud all svensk vapenexport. En trovärdig svensk nedrustnings- och fredspolitik kräver att riksdagen fattar ett sådant beslut. Vill man inte det måste man anpassa den nuvarande lagstiftningen till verkligheten och säga att all export är tillåten, utan restriktioner, eftersom det ändå är omöjligt att via svensk lagstiftning kontrollera den internationella vapenhandeln. Även om den politiska viljan skulle finnas.

Följande åtgärder är nödvändiga för att åstadkomma ett stopp för vapenexporten:

- Inga nya order får tecknas. Redan ingångna avtal får fullföljas bara under förutsättning att de inte strider mot nu gällande riktlinjer.
- För den vapenindustri som är exportberoende planeras en övergång till civil produktion i en 5-årsplan. Planen ska garantera alla anställda fortsatt arbete och tillvarata den kompetens och det kunnande som i dag finns inom varje företag.
- Den omställning som eventuellt inte klaras inom befintliga arbetsmarknads- och näringspolitiska resurser finansieras genom en särskild utvecklings- och omställningsfond.

Fyra goda skäl för att avveckla den svenska vapenexporten

Moraliska skäl: Sverige kan inte fortsätta att säga att vi vill ha nedrustning och avspänning i världen och samtidigt bidra till samma världs militarisering genom vapenexport. Vapen som säljs kommer till användning, på ena eller andra sättet. Den svenska lagstiftningen kan inte kontrollera den internationella vapenhandeln. Att påstå detta är otillåtet blåögt eller medvetet lögnaktigt.

Nedrustningspolitiska skäl: Ett stopp för den svenska vapenexporten skulle öka Sveriges trovärdighet i arbetet för internationell nedrustning i FN och i andra internationella organ. En ordentlig satsning på omställning från militär till civil produktion, som med nödvändighet måste bli följden, skulle dessutom kunna bli ett inspirerande exempel för nedrustningssträvandena i hela världen.

Neutralitetsskäl: I dag går den svenska vapenexporten i huvudsak till u-länder och till Nato-länder. Ingen export går till Östeuropa. Varje vapenaffär föregås av ett omfattande samarbete. Det gäller utveckling av vapensystem, kontakter med utländska företag som ska leverera delar, utbildningspaket m.m. Den svenska vapenindustrin blir på det här sättet alltmer indragen i västvärldens militäriindustriella komplex. Och beroendet ökar ju mer avancerade vapensystemen blir. Ytterligare ett problem är att de svenska vapen som innehåller amerikanska komponenter, vilket en hel del gör, bara får exporteras till stater som USA godkänner. Allt detta rimmar illa, för att inte säga strider mot, den svenska neutralitetspolitiken.

Arbetsmarknadsskäl: När en särskild ort är beroende av en enda industri, som producerar en enda vara, för en enda marknad, blir den orten väldigt sårbar. Konkurrensen på den internationella vapenmarknaden är hård och en förlorad order kan leda till arbetslöshet för många. En övergång till ökad civil produktion skulle minska sårbarheten och trygga jobben på de orter som i dag är särskilt beroende av vapenexporten.

Sverige behöver inte exportera vapen

De traditionella argumenten för svensk vapenexport bygger på flera antaganden. Dels att exporten behövs för att förbilliga vårt eget militära försvar, dels att den behövs för att försvarsindustrin ska kunna behålla sin kompetensnivå. Ytterligare ett argument som används ibland är att det skulle vara bra att andra länder kan köpa från just ett neutralt land som Sverige, eftersom köparlandet då skulle slippa att hamna i beroendeställning till något av de stora militärblocken.

Samtliga dessa argument motsägs emellertid av verkligheten. Undersökningar har visat att FFV och Bofors tillsammans stått för ca 80 % av den svenska vapenexporten under perioden 1975–1985. Under samma tid utgjorde det svenska försvarets egna inköp från dessa bägge företag endast 18,5 % av de totala inköpen i snitt per år.

Värdet av den svenska vapenexporten ökar, trots att det svenska försvarets inköp minskar. 1985 var den totala exporten på 1,6 miljarder kronor, 1986 på 2,3 miljarder och 1987 var motsvarande siffra 3,3 miljarder, dvs. en fördubbling under samma tvåårsperiod.

57 % av exporten 1987 gick till Indien, USA, Pakistan och Indonesien, där Indien är den i särklass största köparen med hela 41 %. Knappast något av dessa länder kan kallas små oberoende stater, i färd med att bygga upp ett defensivt försvar för att kunna hålla sig utanför blockpolitiken!

De internationella konsekvenserna av vapenhandeln är stora, inte minst för länderna i tredje världen. Ungefär en fjärdedel av dessa länders skuldbörda är ett resultat av deras vapenimport, vilket i sig skapar ett enormt ekonomiskt beroende som förhindrar annan nödvändig social utveckling.

Hemställan

Mot. 1988/89

U406

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen hos regeringen begär lagförslag som förbjuder all svensk vapenexport,

2. att riksdagen beslutar att inga nya vapenexportorder skall godkännas,

3. att riksdagen beslutar att redan beviljade exporttillstånd endast skall fortsätta att gälla under förutsättning att de inte strider mot nu gällande riktlinjer,

[att riksdagen hos regeringen begär en 5-årig plan för den exportberoende vapenindustrins övergång till civil produktion.¹]

Stockholm den 19 januari 1989

Lars Werner (vpk)

Bertil Måbrink (vpk)

Lars-Ove Hagberg (vpk)

Margó Ingvardsson (vpk)

Gudrun Schyman (vpk)

Berith Eriksson (vpk)

Bo Hammar (vpk)

Hans Petersson (vpk)

¹ 1988/89:N261